യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 180

ശ്രീരാമ ഉവാച . .
ഇമം മേ സംശയം ഛിന്ധി ഭഗവൻഭാസ്കരം തമഃ .
ഭുവനസ്യേവ ഭാവാനാം സമ്യഗ്രൂപാനുഭൂതയേ .. 1
കദാചിദഹമേകാഗ്രോ വിദ്യാഗേഹേ വിപശ്ചിതാമ് .
സംസദി സ്ഥിതവാന്യാവത്താപസഃ കശ്ചിദാഗതഃ .. 2
വിദ്വാന്ദ്വിജവരഃ ശ്രീമാന്വിദേഹജനമണ്ഡലാത് .
മഹാതപാഃ കാന്തിയുതോ ദുർവാസാ ഇവ ദുഃസഹഃ .. 3
സ പ്രവിശ്യാഭിവാദ്യാശു സഭാമാഭാസ്വരദ്യുതിമ് .
ഉപവിശ്യാസനേ തിഷ്ഠന്നസ്മാഭിരഭിവാദിതഃ .. 4
വേദാന്തസാംഖ്യസിദ്ധാന്തവാദാൻസംഹൃത്യ സത്തമമ് .
സുഖോപവിഷ്ടം വിശ്രാന്തം തമഹം പൃഷ്ടവാനിദമ് .. 5
ദീർഘാധ്വനാ പരിശ്രാന്തഃ സയത്ന ഇവ ലക്ഷ്യസേ .
വദാദ്യ വദതാം ശ്രേഷ്ഠ കുത ആഗമനം കൃതമ് .. 6
ബ്രാഹ്മണ ഉവാച .
ഏവമേതന്മഹാഭാഗ സുമഹായത്നവാനഹമ് .
യദർഥമാഗതോഽസ്മീഹ തസ്യാകർണയ നിർണയമ് .. 7
വൈദേഹോ നാമ ദേശോഽസ്തി സർവസൗഭാഗ്യസംയുതഃ .
സ്വർഗ+സ്യാമ്ബര-സംസ്ഥസ്യ+ പ്രതിബി+മ്ബ-മിവാ-വനൗ .. 8
തത്രാഹം ബ്രാഹ്മണോ ജാതഃ പ്രാപ്തവിദ്യശ്ച സംസ്ഥിതഃ .
കുന്ദാ-വദാത-ദന്ത+ത്വാത്/കുന്ദദന്ത ഇതി ശ്രുതഃ .. 9
അഥാഹം ജാതവൈരാഗ്യഃ പ്രവിഹർതും പ്രവൃത്തവാൻ .
ദേവ+ദ്വിജ-മുനീന്ദ്രാണാം സംഭ്രമാച്-ഛ്രമ-ശാന്തയേ .. 10
ശ്രീപർവതമഖണ്ഡേഹം കദാചിത്/പ്രാപ്തവാനഹമ് .
തത്രാവസം ചിരം കാലം മൃദു ദീർഘം തപശ്ചരൻ .. 11
തത്രാസ്+(തി-അ)ര+ണ്യം വിദിതം മുക്തം തൃണ-വനാദിഭിഃ .
ത്യക്തതേജസ്/തമോ+ഭ്രാദി/ഭൂമാവിവ നഭസ്തലമ് .. 12
തത്രാസ്തി മധ്യേ വിടപീ/ ലഘുഃ പേലവ-പല്ലവഃ .
സ്ഥിത ഏഷോഽമ്ബരേ ശൂന്യേ മന്ദ-രശ്മി-രിവാംശു-മാൻ .. 13
ലമ്ബതേ തസ്യ ശാഖായാം പുരുഷഃ പാവനാകൃതിഃ .
ഭാനുർ/ഭാനാവിവ രശ്മി/ഗൃഹീതോ+ ഗ്രഥിതാകൃതിഃ .. 14
മൗഞ്ജദാ-മനിബ+ദ്ധോർ+ധ്വ/പാദോ നിത്യ-മവാക്/ശിരാഃ .
അഷ്ഠീ-ലത്വം ദധദിവ മഹാഷ്/ഠീലസ്യ ശാല്മലേഃ .. 15
ദൃഷ്ടഃ പ്രാപ്തേന തം ദേശം സ കദാചിന്മയാ പുമാൻ .
വിചാരിതോ നികടതോ വക്ഷഃസ് സ്ഥാഞ്ജലി-സംപുടഃ .. 16
യാവജ്ജീവ+ത്യസൗ വിപ്രോ നിഃശ്ശ്വസിത്യ-ഹതാകൃതിഃ .
ശീതവാതാ-തപസ്പർശാൻ/സർവാ+ന്വേത്തി ച കാലജാൻ .. 17

അനന്തര-മസാവേകോ നോപചര്യ മയാ ബഹൂൻ .
ദിവസാ-തപഖേദേന വിശ്രമ്ഭേ പാതിതഃ ശനൈഃ .. 18
പൃഷ്ടശ്ച കോ്സി ഭഗവൻകിമർഥം ദാരുണം തപഃ .
കരോഷീദം വിശാലാക്ഷ ലക്ഷ്യാ/ലക്ഷ്യാത്മജീവിതഃ .. 19
അഥ തേനോക്ത-മർഥസ്തേ ക ഇവാനേന താപസ .
അർഥേ നാതിവിചിത്രാ ഹി ഭവന്തീച്ഛാഃ ശരീരിണാമ് ..20
ഇത്യുക്തവാൻപ്രയത്നേന സോ്നുബന്ധേന വൈ മയാ .
യദാ പൃഷ്ടസ്തദാ തേന മമോക്തമിദമുത്തരമ് .. 21
മഥുരായാമഹം ജാതോ വൃദ്ധിം യാതഃ പിതുർ/ഗൃഹേ .
ബാല്യയൗവനയോർമധ്യേ സ്ഥിതഃ പദപദാർഥവിത് .. 22
സമഗ്രസുഖസംഭാരകോശോ ഭവതി ഭൂമിപഃ .
ഇത്യഹം ശ്രുതവാംസ്തത്ര ഭോഗാർഥീ നവയൗവനഃ .. 23
അഥ സപ്തമഹാദ്വീപവിസ്തീർണായാ ഭുവഃ പതിഃ .
സ്യാമിത്യഹമുദാരാത്മാ പരിബിമ്ബിതവാംശ്ചിരമ് .. 24
ഇത്യർഥേന സമാഗത്യ ദേശമിത്ഥമഹം സ്ഥിതഃ .
അത്ര ദ്വാദശ വർഷാണി സമതീതാനി മാനദ .. 25
തദകാരണമിത്ര ത്വം ഗച്ഛേഷ്ടം ദേശമാശുഗഃ .
അഹം ചാഭിമതപ്രാപ്തേരിത്ഥമേവ ദൃഢസ്ഥിതിഃ .. 26
ഇതി തേനാ്ഹമുക്തഃ സംസ്തമിത്ഥം പ്രോക്തവാഞ്ഛൃണു .
ആശ്ചര്യശ്രവണേ ചേതഃ ഖേദമേതി ന ധീമതഃ .. 27
സാധോ യാവത്ത്വയാ പ്രാപ്തോ ന നാമാഭിമതോ വരഃ .
ത്വദ്രക്ഷാപരിചര്യാർഥമിഹ താവദഹം സ്ഥിതഃ .. 28
മയേത്യുക്തേ സ പാഷാണമൗനവാനഭവച്ഛമീ .
നിമീലിതേക്ഷണഃ ക്ഷീണരൂപസ്ത്വകലനോ ബഹിഃ .. 29
തഥാഹം പുരതസ്തസ്യ കാഷ്ഠമൗനവതോ്വസമ് .
ഷണ്മാസാന്വിഗതോദ്വേഗം വേഗാൻകാലകൃതാൻസഹൻ .. 30
അർകബിമ്ബാദ്വിനിഷ്കമ്യ തത്പ്രദേശാന്തരേ സ്ഥിതമ് .
ഏകദാ ദൃഷ്ടവാനസ്മി പുരുഷം ഭാനുഭാസ്വരമ് .. 31
സ തേന പൂജ്യതേ യാവന്മനസാ കർമണാ മയാ .
ഉവാച താവദ്വചനമമൃതസ്യന്ദസുന്ദരമ് .. 32
ശാഖാപ്രലമ്ബനപര/ ഹേ+ ബ്രഹ്മൻ-ദീർഘതാപസ .
തപഃ സംഹര സംഹാരി ഗൃഹാണാഭിമതം വരമ് .. 33
സപ്താബ്ധിദ്വീപവലയാ പാലയിഷ്യസി മേദിനീമ് .
സപ്തവർഷസഹസ്രാണി ദേഹേനാനേന ധർമതഃ .. 34
ഏവം സമീഹിതം ദത്ത്വാ സ ദ്വിതീയോ ദിവാകരഃ .
ഗന്തുമസ്തമഥാർകാബ്ധിമവിശത്പ്രോദിതോ യതഃ .. 35
തസ്മിന്യാതേ മയാ പ്രോക്തം തസ്യ ശാഖാതപസ്വിനഃ .
ശ്രുതദൃഷ്ടാനുഭൂതാഗ്ര്യവരദസ്യ വിവേകിനഃ .. 36
സംപ്രാപ്താഭിമതം ബ്രഹ്മംസ്തരുശാഖാവലമ്ബനമ് .
തപസ്ത്യക്ത്വാ യഥാപ്രാപ്തം വ്യവഹാരം സമാചര .. 37

ഏവമങ്ഗീകൃതവതഃ പാദൗ തസ്യ മയാ തതഃ .
മുക്തൗ വിടപിനസ്തസ്മാദാലാനാത്കാലഭാവിവ .. 38
സ്നാതഃ പവിത്രഹസ്തോഽസൗ ചക്രേ ജപ്ത്വാഘമർഷണമ് .
ഫലേന പുണ്യലബ്ധേന വിടപാദ്-വ്രതപാരണമ് .. 39
തത്പുണ്യവശതഃ പ്രാപ്തൈഃ സ്വാദുഭിസ്തൈസ്തരോഃ ഫലൈഃ .
സമാശ്വസ്താവസംക്ഷുബ്ധാവാവാം തത്ര ദിനത്രയമ് .. 40

സപ്തദ്വീപ-സമുദ്ര-മു+ദ്രിത-ദിശോ
ഭോക്തും സമഗ്രാം മഹീം
വിപ്രഃ പാദപ-ലമ്ബിതേന വപുഷാ
തപ്ത്വോർധ്വ-പാദസ്തപഃ .
സംപ്രാ+പ്യാഭി-മതം വരം ദിനകൃതോ
വിശ്വസ്യ ചാഹ്നാം ത്രയം
സാർധം മ+ത്സുഹൃദാ+ സ്വ-മേവ-സദനം
ഗന്തും പ്രവൃത്തോഽഭവത്. 41

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു നിർവാണപ്രകരണേ ഉപ+ ബ്രഹ്മ-ഗീതാസു താപസോ-പാഖ്യാനം നാമാശീ+ത്യധിക-ശതതമഃ സർഗഃ .. 180 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
7.1.2024